

İŞLETME FİNANSMANI

Prof. Dr. Güven SAYILGAN

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü
Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

SERMAYE PİYASASI KURUMLARI

Sermaye Piyasası Kurumları

- * Sermaye piyasası kurumları fon arz edenlerle fon talep edenler arasındaki fon değişimi sürecinin gerçekleştirilmesi veya bu sürecin daha etkili bir şekilde yürütülmesini sağlayan kurumlardır.

Sermaye Piyasası Kurumları

- * Sermaye piyasası kurumlarının başlıcaları aşağıda sıralanmıştır:
 - * Kollektif Yatırım Kuruluşları
 - * Yatırım Fonları
 - * Yatırım Ortaklıkları
 - * Aracı Kurumlar
 - * Bağımsız Denetim Kuruluşları
 - * Portföy Yönetim Şirketleri
 - * Takas Saklama Kuruluşları
 - * Derecelendirme Kuruluşları
 - * Borsalar

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Oluşumu

- * Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), 1981 yılında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuştur.
- * SPK, yetkilerini; kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan, idari ve finansal özerkliğe sahip düzenleyici bir kamu kurumudur.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Temel Görevi

- * Kurul'un temel görevi; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını ve tasarruf sahiplerinin diğer bir ifade ile yatırımcıların hak ve yararlarının korunmasını sağlamaktır.
- * Merkezi Ankara'da olan Kurul'un İstanbul'da bir temsilciliği bulunmaktadır.
- * Kurul, Bakanlar Kurulu kararı ile atanan yedi üyeden oluşur

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Temel Amaçları

- * Sermaye piyasalarının işleyiş kurallarını belirlemek,
- * Piyasadan fon kullanan şirketlerin belli kurallara uygun olarak en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak, ·
- * Sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarını korumak,
- * Piyasaların adil ve etkin çalışmasını sağlamaktır.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Gözetim Alanı

- * Kurul, gözetimi kapsamındaki şirketler tarafından piyasaya verilen bilgilerin doğruluğunu gözetir.
- * “Menkul kıymetleri halka arz olunmuş şirketler” olarak isimlendirilen şirketlerin, ortak sayısı 250 veya daha fazladır ve bu şirketler Kurulun gözetimi kapsamındaki şirketlerdir.
- * Yanlış yanıltıcı bilgilendirme varsa Kurul aşağıdaki yöntemleri kullanarak idari veya cezai yaptırımlar uygular:

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Gözetim Alanı

- * Kurul'un denetleme ve inceleme yapan uzmanları; işlemlerin yapıldığı yerde inceleme yapma, istedikleri bütün dokümanları kendilerine sunulması ve istenen dokümanlardan bir kopyasını alma, bilgi verecek kişileri çağırarak görüşme yapma yetkilerine sahiptir.

Kollektif Yatırım Kuruluşları

- * Kollektif yatırım kuruluşları, tahvil ve hisse senedi gibi sermaye piyasası araçlarından oluşan portföyler oluşturmakta ve tasarruf sahiplerinin bu portföylere ortak olmalarını sağlamaktadırlar.

Kollektif Yatırım Kuruluşları

- * Bu kuruluşlar, profesyonel bir anlayışla oluşturdukları ve yönettikleri portföylere ortak olan ve profesyonel bir şekilde portföy yönetme bilgi ve olanağına sahip olmayan tasarruf sahiplerine daha düşük bir risk düzeyinde daha yüksek bir getiri sağlama amacındadırlar.

Kollektif Yatırım Kuruluşları

- * Bireysel yatırımcılar tasarruflarını; ihraççı şirketlerden, aracı kuruluşlardan ya da menkul kıymet borsalarından menkul kıymet satın alarak bir şekilde yatırıma dönüştürebilirler.
- * Ancak menkul kıymetlere yatırım yapmak bilgi ve uzmanlık gerektirmektedir.
- * Ayrıca bireysel tasarruflar genelde yeterli bir tutarda olmadığı için sınırlı bir yatırımla oluşturulan ve yeteri kadar çeşitlendirilemeyen bu portföyler de riskli portföyler olmaktadır.

Kollektif Yatırım Kuruluşları

- * Riskli portföyler, bireysel yatırımcıların uygun bir getiri elde edememelerinin yanı sıra anaparalarının da kaybedilmesine neden olabilir.
- * Bu sorunlardan kaçınma gereksinimi, kollektif yatırım kuruluşları olarak adlandırılan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının var olma gerekçelerinin en önemlisi olarak kabul edilebilir.

Kollektif Yatırım Kuruluşları

- * Kollektif yatırım kuruluşları, yasal yapılarına göre ayrı ve bağımsız birer tüzel kişilik olarak kurulduklarında “yatırım ortaklığı” adı alırlarken; başka bir tüzel kişilik tarafından bir sözleşme çerçevesinde kurulduklarında ise “yatırım fonu” adı almaktadırlar.

Yatırım Ortaklıkları

- * Yatırım ortaklıkları, menkul kıymet portföyü işletmek amacıyla **anonim şirket şeklinde** ve hisse senetlerini halka arz etmek üzere kurulan kuruluşlardır.
- * Yatırım ortaklıklarının temel fonksiyonu küçük tasarruf sahiplerinin birikimlerini bir havuzda toplayarak değişik menkul kıymetlerden oluşacak bir portföye yatırmak ve bu yolla elde ettikleri kazancı ortaklarına payları oranında dağıtmaktır.

Yatırım Ortaklıkları

- * Yatırım ortaklıklarının diğer şirketlerden (ortaklıklardan) farklıdır.
- * Çünkü, faaliyet alanları; yalnızca sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli madenlerden oluşan bir portföyün işletilmesi şeklinde sınırlandırılmıştır.

Yatırım Ortaklıkları

- * Yatırım ortaklıkları, kapalı uçlu yatırım fonu olarak da ifade edilmektedir.
- * Kapalı uçlu yatırım fonları, ülkemizdeki ilgili yasal düzenlemelerde yatırım ortaklığı adı altında ve yatırım fonlarından farklı bir şekilde düzenlenmiştir.
- * Yatırım ortaklıkları, kapalı uçludur. Çünkü, yatırım ortaklıklarının ortak sayısı sınırlıdır. Oysa, yatırım fonlarının ortak sayısı ile ilgili bir sınır yoktur.

Yatırım Fonları

- * Yatırım fonları, menkul kıymet portföyü oluşturmak amacıyla kurulan **mal varlıklarıdır**.
- * Tasarruf sahipleri, fonlar tarafından çıkarılan **katılma belgelerini** satın alarak menkul kıymetlere yatırım yapma ve böylece fonun oluşturduğu portföyün gelirinden yararlanma olanağına kavuşmaktadır.

Yatırım Fonları

- * Yatırım fonları;
 - * riskin dağıtılması,
 - * profesyonel yönetim,
 - * menkul kıymet portföyü işletmek,
 - * inançlı mülkiyet ve
 - * mal varlığının korunması ilkelerine göre yönetilmelidirler.

Yatırım Ortaklıkları ile Yatırım Fonları Arasındaki Farklar- 1

- * Yatırım ortaklıkları, menkul kıymet portföyü işletmek amacıyla **anonim şirket** şeklinde ve hisse senetlerini halka arz etmek üzere kurulan kuruluşlardır.
- * Yatırım fonları ise, menkul kıymet portföyü oluşturmak amacıyla kurulan **mal varlıklarıdır**.

Yatırım Ortaklıkları ile Yatırım Fonları Arasındaki Farklar -2

- * Yatırım ortaklıklarında, tasarruf sahipleri yatırım ortaklıklarının halka arzedilmiş olan “**hisse senetleri**”ni satın alarak yatırım yaparlar.
- * Yatırım fonlarında ise, tasarruf sahipleri yatırım fonlar tarafından çıkarılan “**katılma belgeleri**”ni satın alarak yatırım yaparlar.

Aracı Kurumlar

- * Aracı kurumlar, sermaye piyasasında fon sunanlar ile fon ihtiyacı olanlar arasındaki köprüdür.
- * Fonların, sermaye gereksinimi olanlara aktarılmasında aracılık ederler.

Aracı Kurumlar

- * Menkul kıymetlerin ihraç edilmesi ve satışında yapılan aracılık faaliyetlerine **birincil piyasa aracılık faaliyetleri** denir.
- * İhraç edilmiş menkul kıymetlerin alınıp satılmasında, bir başka ifade ile el değiştirmesinde, alıcı ve satıcı emirlerinin yerine getirilmesi amacıyla yürütülen aracılık faaliyetlerine de **ikincil piyasa aracılık faaliyetleri** denir.

Aracı Kurumlar

- * Aracı kurumlar,
- * birincil ve ikincil aracılık faaliyetlerinin dışında;
 - * yatırım konularında danışmanlık,
 - * ana para, faiz, temettü v.b. gelirlerin tahsili,
 - * portföy yönetimi,
 - * repo ve ters repo işlemleri gibi faaliyetlerde de bulunabilmektedirler.